

KUUSIKU KANDI
ARENGUKAVA
AASTATEKS 2016 - 2020

KUUSIKU 2012

(muudetud 2014, 2016)

SISUKORD

1. Sissejuhatav kokkuvõte	3
2. Ülevaade arengukava koostamisest	4
3. Kandi kirjeldus ja tänane olukord	7
3.1. Mis on Rapla valla kandidid?	7
3.2. Ajaloost.....	7
3.3. Paiknemine.....	8
3.4. Looduslikud olud.....	9
3.5. Kultuuriväärtused	9
3.6. Infrastruktuur ja teenused	11
3.7. Elanikud	11
3.8. Majanduslik olukord ja tööandjad.....	13
3.9. Kandi elanike koostöö	13
3.10. Üldisest arengust.....	13
3.11. Kanti käsitlevad õigusaktid	13
4. Kandi probleemid ja vajadused.....	15
5. Kandi väärtused	17
6. Kandi tulevikupilt	18
7. Kandi arengueelistused.....	19
8. Kandi eesmärgid ja tegevuskava.....	20
9. Arengukava teostuse jälgimine ja hindamine, arengukava muutmine	26
10. LISAD	27
Lisa 1. Rapla valla kantide andmeid.	
Lisa 2. Protokollid ja osavõtjate nimekirjad.	
Lisa 3. Teated ja artiklid.	

1. Sissejuhatav kokkuvõte

Rapla Vallavalitsus koostöös seltsinguga Rapla Valla Külade Kogu algatas valla viie kandi arengukavade koostamise projekti. See on vajalik, et valla kandidid saaks paremini väljendada oma vajadusi ja huve valla üldplaneeringus, arengukava ja eelarve koostamisel.

Paljud külad on väiksed, osadel puuduvad oma arenguplaanid, aktiivsed eestvedajad, külavanemad, projektitaotluste kirjutajad, seltsid, seltsingud, kodulehed, kooskäimiskohad, külaüritused ning võimekus koostada oma küla arengukava ning viia ellu projekte ja muid tegevusi. Teatud väiksemate külade puhul ei olegi mõistlik arengut, investeeringuid, üritusi jt tegevusi üksi kavandada, vaid pigem teha koostööd naabrite ja kandi tõmbekeskusega (nii välditakse ka niigi piiratud rahade ebamõistlikku kasutamist). Koostööst sünnivad uued ideed ja võimalused. Seetõttu ongi mõistlik käsitleda külade arengut üksikute külade tasandi kõrval ka lähestikku asuvate külade koostööna ehk piirkondade (kantide) kaupa.

Arengukavad on olulised elukeskkonna kujundamisel, et tagada kandi elujõulisus ja jätkusuutlikkus. Võtmeküsimuseks kandi arengus ja vajalike investeeringute saamisel on kandi elanike koostöö ja kokkulepped. Koos tegutsemiseks on vaja jõuda ühisele arusaamisele sellest, millised on ühised probleemid, huvid ja vajadused. See teadmine võimaldab seada ühised eesmärgid ja valida ühiseid teid selle saavutamiseks. Kuusiku kandi arengukaval on tähendus, sest ta on selle kandi inimeste omavaheline kokkulepe. Ta kajastab ühist arusaamist kandi tänasest olukorrast ja tulevikust. Kokkulepe arengusuundades on aluseks ühisele tegutsemisele. Toimiv arengukava on märgiks kandi tugevusest ja arengusuutlikkusest.

Kandi arengukava on Rapla valla arengukava üheks alusdokumendiks. See aitab tagada kandile oluliste teemade kajastamist valla otsuste tegemise juures, kandis tehtavate plaanidega kursis olemist ja nende kooskõla valla arengutega.

2011. aasta lõpus moodustati MTÜ Rapla Valla Külade Ühendus, mis koos Rapla Vallavalitsuse juures tegutseva Rapla valla külade esindajate ümarlauaga korraldab arengukava jälgimise ja hindamise ning muudatusettepanekute tegemist kandi esindajate poolt.

Seltsingu Rapla Valla Külade Kogu projekti toetab Euroopa Liidu Leader liikumise raames MTÜ Raplamaa Partnerluskogu.

2. Ülevaade arengukava koostamisest

Arengukavade koostamiseks moodustati juhtrühm koosseisus Herkki Olo Rapla Vallavalitsusest, Ülle Rüüson seltsingust Rapla Valla Külade Kogu, Vahur Tarkmees TipTop Konsulendi OÜ-st, kes vestlusringe juhtis ning projekti koordinaator Tatjana Libek, kes räägitu protokollis ja aitas arengukavasid koostada. Juhtrühma esimene töökoosolek toimus 2. mail 2011.a. Arutati läbi töökorraldus, vestlusringide läbiviimise metoodika, arengukavade koostamise protsessi mudel. Määrati vestlusringide toimumise ajad ja kohad, valmistati ette materjal ilmumiseks valla lehes. Peeti esmatahtsaks, et vestlusringides räägitu saaks protokollis kirja pandud – see jääb arengukava alusdokumendiks. Väga vajalikuks peeti kohalike kaasamist, et igas kandis tekiks sidusgrupp, mis esindab erinevaid huvigruppe. Sidusgrupi mõtteks oli ka arengukavades kirjapandu ja kokkulepitu elluviimise jälgimine. Kõigi kantide sidusgrupi liidritest moodustus hiljem liidergrupp, mis suhtleb külade kogu ja vallavalitsusega. Arengukavade valmimiseks ja elluviimiseks on tähtis, et taoline süsteem igas kandis töötaks.

Kuusiku kandi (Iira, Kuusiku, Kuusiku-Nõmme) **vestlusring** toimus 19. mail 2011.a kl.18.00 Kuusiku Raamatukogus.

Teavitustöö oli õnnestunud, seda näitab ka rohke osavõtt vestlusringidest. Lisaks artiklile ja reklaamile valla lehes olid käidavamatesse kohtadesse paigutatud värvilised välireklaamid. Elanikud panid omal initsiatiivil veel lisaks reklaame korrusmajade trepikodadesse ja bussipeatustesse. Iira külast ei osalenud vestlusringis siiski ühtki inimest.

Kuusiku kandi vestlusringis osalejad – 18 inimest

Kuusiku alevik – 15

Iira küla - 0

Kuusiku-Nõmme küla – 3

Vestlusringidest võtsid osa ka Herkki Olo ja Alar Mutli Rapla Vallavalitsusest, Ülle Rüüson Rapla Valla Külade Kogust. Vestlusringi juhtis Vahur Tarkmees TipTop Konsulendi OÜ-st ja protokollis Tatjana Libek. Vestlusringis räägitu sai kokkuleppel osavõtjatega lindistatud. See on vajalik, et ükski mõte ei läheks kaotsi. Protokollis eelnõuga said kõik osavõtjad hiljem tutvuda, teha omapoolseid täiendusi ja parandusi. Seejärel protokoll allkirjastati sidusgrupi liidri Kätlyn Mäe, projektijuhi Vahur Tarkmehe ja protokollija Tatjana Libeki poolt.

Vestlusringidest olid inimesed varmad välja tooma oma kandi positiivseid ja negatiivseid külgi. Kõlama jäi ühine mõte, et oma kodukohast hoolitakse. Tahetakse, et see paik näeks hea välja, et elu oleks turvaline. Tuntu heameelt, et elanikkond on kaasatud otsustusprotsessi, et tahetakse teada nende arvamust ja sellega arvestatakse. Räägiti üle, et Kuusiku kandil on olemas arengukava aastateks 2005 – 2015. Arengukavades analüüsitakse hetkeolukorda, on olemas visioon, millisenah tahetakse näha elu oma külas. Millised on küla vajadused ja sellest lähtuvad eesmärgid ja nende elluviimiseks vajalikud tegevuskavad. Nähakse erinevate huvigruppide vajadusi (lapsed, noored, tööealine elanikkond, eakad jne.).

Vestlusringi tulemusena võib välja tuua, mida peetakse oluliseks, et elu maal oleks võimalik:

- 1) heas korras infrastruktuur (teed ja tänavad, mobiil- ja internetiühendus, elekter, tänavavalgustus), kaasaegsed vee- ja kanalisatsioonitrassid
- 2) inim- ja loodussõbralik ning turvaline elukeskkond (üldine heakord, puhastatud veekogud ja nende ümbrus, laste mänguväljakud, bussiootepaviljonid, viidad, teadetetahvlid)
- 3) ühtne kogukond, külaelanike aktiivne osavõtt külaelust, kooskõimiskohtade olemasolu, ühiste ürituste korraldamise traditsioonid, aktiivsem koostöö elanike, valla, ettevõtjate ja

MTÜ vahel

- 4) noortele vabaaja veetmise võimaluste loomine (spordibaasid, -inventar, ringijuhid)
- 5) võimaluste loomine kogu elanikkonnale aktiivseks haridus-, kultuuri- ja spordieluks, kultuuritöötaja olemasolu, kes kõike kohapeal koordineeriks.

Tõsiseks probleemiks on „koleehitised“ ja muud lagunevad hooned (nt Kuusiku mõis). Need on enamasti eraomanduses, seetõttu kohalikul kogukonnal omal mõjutusvahendid puuduvad. Siin oodatakse otsest abi kohalikut omavalitsuselt.

On vaja tegevusi, mis kogukonda liidaks.

Vajalikuks peetakse kergliiklusteede olemasolu, mis võimaldaks ohutut liiklemist Rapla suunal nii jalgsi kui jalgrattaga kui lapsevankriga.

Vestlusringi käigus valitud kandi Kuusiku kandi sidusgruppi kuuluvad inimesed:

Kätlyn Mäe - liider
Ludmilla Käsper
Maarika Laub
Piret Peterson
Ülle Pikinen

2012. aastal kantide tegevuse koordineerimiseks kokku lepitud sidusrühmad ei ole järgnevatel aastatel päris soovitud kujul toimunud, osad inimesed nendest ei ka ela enam selles piirkonnas. Reaalselt koordineerivad, korraldavad ja vahendavad kandis infot teatud külavanemad jt aktiivsemad inimesed. Neile on abiks katuseorganisatsioon Rapla Valla Külade Ühendus ning vallavalitsuse juures regulaarselt koos käiv külade esindajate ümarlaud. Sidusrühma esindajate muutmist siiski arengukavas kokku ei pea leppima, seda saab teha kandi esindajate poolt arengukava väliselt.

Kandi vestlusringi eesmärgiks oli välja selgitada elukeskkonna puudujäägid ja elanikkonna elulised vajadused, millised neist on ühised ja millised on erinevatel huvigruppidel. Need on aluseks kandi arengukava koostamisel.

Juhtrühm kogunes uuesti 14. septembril 2011.a., et teha vahekokkuvõtte ja otsustas 29. oktoobril kokku kutsuda kõigi kantide esindajad (sidusrühma liikmed, külavanemad ja kõik aktiivsed inimesed) ühiseks seminariks. **Arenguseminari** töö toimus rühmades, seda viis läbi projektijuht Vahur Tarkmees TipTop Konsulendi OÜ-st ja protokollis Tatjana Libek. Seminarist võtsid osa Alar Mutli ja Herkki Olo Rapla Vallavalitsusest, Ülle Rüüson Rapla Valla Külade Kogust.

Päeva esimese poole teemaks oli kandi tulevikupildi ja pölväärtuste sõnastamine. Iga kant tegi sellest lühitutvustuse. Päeva teise poole tööteemaks oli arengueelistused ja eesmärgid ja arengukavade elluviimise korraldus. Ka sellest esitas iga kant lühitutvustuse.

Kuusiku kandist osales seminaril 6 inimest. Nende hulgas Kuusiku Lennuvälja esindaja Maie Talts ja Niina Agapova Kuusiku Ilmajaamast.

Seminaril esitatu sai kokkuleppel osavõtjatega lindistatud. Selle põhjal koostas Tatjana Libek protokoll, millega kõik osavõtjad said hiljem tutvuda. Vestlusringis ja arenguseminaril räägiti koos olukorra analüüsiga olid antud arengukava koostamise aluseks.

24. jaanuaril 2012 kogunesid hiljuti loodud MTÜ Rapla Valla Külade Ühendus juhatus ja kantide sidusrühmade liidrid. Peamiseks teemaks oli arengukavade elluviimise juhtimisprotsessi väljatöötamine, külavanemate ja vallavalitsuse roll plaanide elluviimisel. Kohapealseks toeks on MTÜ, kuid külaelu edendada saab ainult koostöös vallavalitsuse ja volikoguga.

Valminud arengukava eelnõu avalikustati tutvumiseks ja ettepanekute tegemiseks 2012. aasta märtsis koos teiste kantide arengukavadega Rapla valla kodulehel www.rapla.ee. Avalikustamisest teavitati Rapla Teatajas, Rapla valla kodulehel ja valla Facebooki lehel. Märtsis tutvustati

arengukava vallavolikogu komisjonides ja volikogus. Arengukava ettepanekud arutati kandi sidusgrupi ja Rapla Valla Külade Ühenduse juhatuse poolt läbi.

Arengukava kinnitati MTÜ Rapla Valla Külade Ühenduse juhatuse esimehe Tiit Tammsaare, seltsingu Rapla Valla Külade Kogu juhi Ülle Riiisoni, sidusgrupi liidri Kätlyn Mäe ja projektijuhi Vahur Tarkmehe poolt Raplas 24.04.2012.

2014. ja 2016. aastal vaadati arengukava kandi esindajate, Rapla Vallavalitsuse ja Vallavolikogu poolt üle ning korrigeeriti. 6. juunil 2016 toimunud vestlusringis Kuusikul osales 18 inimest.

3. Kandi kirjeldus ja tänane olukord

3.1. Mis on Rapla valla kandid?

Rapla vald jaguneb 42 asulaks: Rapla linn, Alu, Hagudi ja Kuusiku alevikud ning 38 küla. Rapla, Alu, Hagudi, Kodila ja Kuusiku on Rapla valla suurimad keskused, mis on ühtlasi ümbritseva tagamaa suhtes teenuste tarbimise ja töölkäimise kohad ehk tõmbekeskused. Viimane tähendab, et nendes keskustes saavad ümbruskaudsete külade elanikud erinevaid teenuseid. Antud piiridest lähtuvad suures osas ka üldhariduskoolide põhikooli osa, lasteaedade ja raamatukogude teeninduspiirkonnad.

Suurimaks äri- ja avaliku sektori teenuste pakkujaks on Rapla linn, kus erinevatel põhjustel käivad kõigi valla piirkondade elanikud. Alu asub Raplast ca 4 km, Kuusiku 6 km, Hagudi 9 km ja Kodila 12 km kaugusel.

Nimetatud viis keskust koos ümbritsevate küladega on käsitletavad ka kantidena (elanike ühtsustundel ja piirkondlikul samastumisel põhinevad väiksemad piirkonnad). Rapla kanti (piirkonda) kuulub 13, Kodila 12, Hagudi 10, Alu 4 ning Kuusiku piirkonda 3 asulat. Kantide piirid on ajalooliselt kujunenud erinevatel ajaloolistel etappidel ning on mõnevõrra tinglikud, s.t. teatud küladel on seoseid mitme keskusega. Näiteks Alu, Hagudi, Kodila ja Kuusiku lasteaedade teeninduspiirkonnad kattuvad Alu, Hagudi, Kodila ja Kuusiku kantide piiridega. Erandiks on Aranküla, Nõmme ja Oola külad, mida on seni käsitletud Rapla kandi all, kuid mis kuuluvad Hagudi lasteaia teeninduspiirkonda. Rapla kandi külad on jaotatud mitme Rapla lasteaia teeninduspiirkonna vahel.

Kandid on kokku lepitud ja määratletud nii Rapla valla arengukavas kui Rapla maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015.

3.2. Ajaloost

Kuusiku alevik on moodustatud Kuusiku asunduse, Kuusiku-Altveski ja Iira küla baasil. Kuusiku mõisa kohta on esmateade 1467. aastast (Saage). Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse TUI Kuusiku katsebaasi alguse ajaks on 1924, mil Aruküläst toodi üle Riigi Põllutöö Katsejaam. Asutus elas üle arvukalt reorganiseerimisi ja nimemuutusi, ent sisuliselt jäi aastakümneteks Eesti juhtivaks agrotehniliseks uurimisasutuseks. Põllumajandusmajandina oli katsebaas väike (770 ha), tootmissuunad olid tõukarjakasvatus ja sordiseemne tootmine. Praegu aastaid tühjalt seisvas Kuusiku teadlaste majas (peahoones) asunud teadusasutuste kõrgegaeg oli ajavahemikul 1930 – 1980.

Kuusiku-Nõmme hajaasustusega külas asub miljööväärne Kuusiku-Altveski ala. Siin asus varem Kuusiku mõisa vesiveski, mis töötas veel Kuusiku Katsebaasi ajal 1970ndatel aastatel. Saeveski sai jõuülekanne vesiveski turbiinilt. Pärast Altveski paisu ehitust 1979-1980. aastal suleti vesiveski turbiinikanal, sest mõisaaegne ehitus oli amortiseerunud. Saeveski jätkas tööd elektrimootorite jõul kuni 1996 a. Tootmishoones asus ka Kuusiku Katsebaasi puidutöökoda, kus olid olemas tööpingid, mis võimaldasid valmistada uksi ja aknaid ning voodrilauda.

Iira küla kohta on esmateade 1241 (Hirae). 1939 hakati ehitama nõukogude sõjaväelennuvälja. Iira külas asus Rapla metsamajand, mis loodi 1966 Kohila Metsamajandi jagamisega Rapla ja Mahtra metsamajandiks.

Andmete allikad:

- *Eesti NSV Teaduste Akadeemia Kodu-uurimise komisjon. Eesti NSV Looduskaitse Selts. (1976). Rapla Rajoonis. Tallinn.*
- *Paidla, A. (1991). Raplamaa. Tallinn.*
- *Madis Häusler.*

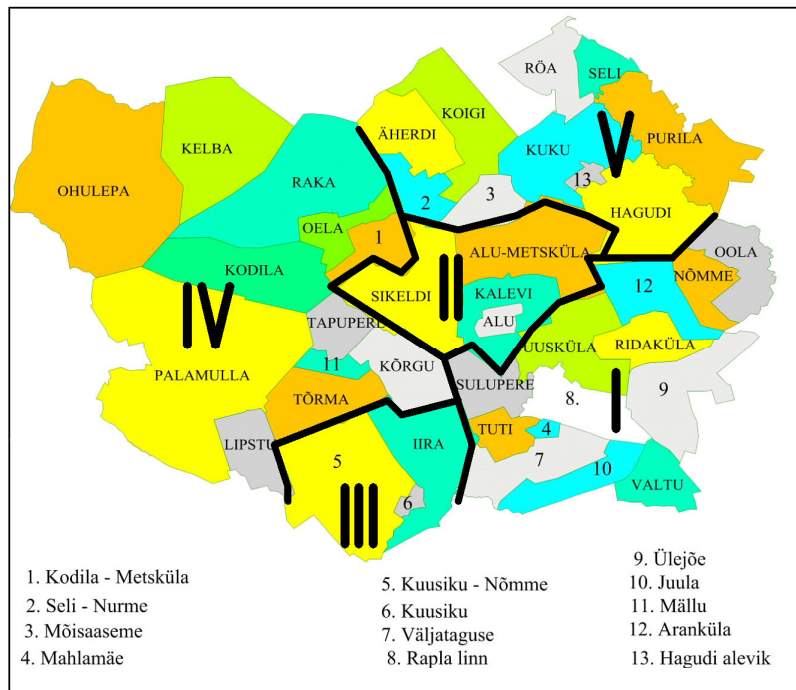
3.3. Paiknemine

Kuusiku kant asub Põhja- ja Kesk-Eestis Raplamaa keskosas ja Rapla valla lõunaosas.

Rapla valla ja Kuusiku kandi asukoht Eestis.

Kuusiku alevik asub vallakeskuse Rapla kesklinnast ca 6 km kaugusel. Ümber Kuusiku asuvad Kuusiku-Nõmme ja Iira külad. Kuusiku-Nõmme külas asub Rapla valla kõige lõunapoolsem koht. Kuusiku kant piirneb Kodila ja Rapla kantidega. Piirkonda läbib Rapla – Märjamaa maantee. Lähim raudteejaam asub Kuusikult ca 8 km kaugusel Raplas, jaamas peatuvad Tallinn – Pärnu/Viljandi rongid. Iira külas asub Rapla (Kuusiku) lennuväli.

Rapla valla kandidid ja asulad.

I – Rapla, II - Alu, III – **Kuusiku**, IV – Kodila, V – Hagudi kant.

3.4. Looduslikud olud

Kuusiku kant asub Harju lavamaa lõunaosas. Maastikku iseloomustavad asustuse ümber paiknevad põllu- ja metsaalad. Kuusiku-Nõmme külas asuvad väärtuslikud (hea viljakusega) põllumaad, siin asuvad ka Rapla valla kõrgeima boniteediga põllumaad. Piirkonda läbivad Vigala ja Kodila jõgi. Kandi piires asuvad looduskaitsetelised Kuusiku hoiuala ja Rebasekivi. Enamik kandist asub kaitsmata põhjaveega aladel.

3.5. Kultuuriväärtused

Kuusiku kandis on mitmeid kultuurimälestisi (riikliku kaitse all) ning pärandkultuuriobjekte (nt vanad talu- jt hoonete asukohad jms). Need objektid on esitatud valla üldplaneeringus.

Rapla valla üldplaneeringu järgi on:

- väärtuslikud maastikud Kuusiku mõisasüda ja selle lähiümbruse kultuurimaastik ning Vigala jõe lähiümbrus;
- miljööväärtuslik ala Kuusiku-Nõmme külas asuv Kuusiku Altvesi ala;
- miljööväärtuslik mõisasüda - Kuusiku mõis.

Kuusiku piirkonna tuntumateks sümboliteks on põllumajanduspark, Kuusiku park, Vigala jõgi, mõisakompleks, lennuväli ja ilmajaam. Kuusiku Altveski vesiveski pais on korrastatud, omanik planeerib sinna turismiga seotud tegevusi.

Kuusiku mõisakompleks on miljööväärtuslik ala, kuid mõisahoonete kompleksi väljanägemine on viimaste aastatega oluliselt halvenenud. Selle üheks põhjuseks on elanike arvu kuni 10-kordne vähenemine endises poemajas ja ühiselamus. Mõisakompleksi hooned, kus paiknesid lasteaed ja raamatukogu, on leidmas uusi omanikke. Lagunevatesse hoonetesse ei ole uusi elanikke juurde tulnud. Elanike arv vanades mõisamajades on liiga väike ja need inimesed ei suuda maju ning majade ümbrust korras hoida.

Kuusiku põllumajanduspargi eesmärgiks on põllumajanduse tutvustamine laiemale üldsusele, kuid peamiseks sihtgrupiks on kooliõpilased. Kaugem eesmärk on tegevus loodushariduse keskusena. Põllumajanduspargis on võimalik tutvuda kõigi tähtsamate põllumajandustaimedega - esindatud on viljapuud, marjapõõsad, suvi- ja taliteraviljad, kaunviljad, kõrrelised heintaimed, liblikõielised heintaimed, rühvelkultuurid, õlikultuurid ja väike osa dekoratiivtaimedest. Huvitav on väljapanek Eesti mullastikust – näha on enamlevinud muldade lähtekivimid ning erineva savisisaldusega muldade (mulla lõimised) näidised ja saab omavahel võrrelda erineva huumusesisaldusega muldi.

Põllumajanduspargi külastajate arv on suurenenud: heakorrastatud põllumajandusmaastik (5 ha) looduslikult ilusas kohas on tuntud puhkekoht. Kasuks tuleb ka soodne asukoht matka- ja jalgrattatee ääres – park on sobiv peatus- ja puhkekoht „Rattaga Raplamaal“ ja „Nelja Kuninga Tee“ üritustest osavõtjatele. Raplamaa inimestel ja ka väiksematel asutustel on kujunenud heaks kombeks oma külalistele põllumajandusparki näidata ja siin loodust nautida. Sagedased on koolinoorte ekskursioonid – peamiselt Raplast, Märjamaalt ja Tallinnast. Tihti kohtab väliskülalisi – nii et suhtluskeeleks on ka inglise, vene ja saksa keel. Põllumajanduspargi puuduseks on, et kohapeal puuduvad hooned. Seepärast ei ole soovitatav suuremate ürituste korraldamine. Külalisi ei ole võimalik vihma eest kaitsta.

Põllumajanduspargi rahastamine on lahendamata. Praegu on töömaht pargis väike ning katsekeskuse töötajad teevad parki siis, kui aega on. Lisatööjõu palkamine ei ole võimalik. Park on asutuse mainet parandanud – üritustest osavõtjate arv on suurenenud tänu pargile.

Rapla lennuväli (ametlik nimi), mis on seni olnud rohkem tuntud Kuusiku lennuvälja nime all, paikneb Tallinnale suhteliselt lähedal (58 km). Tallinna linna ja Harjumaale on aga koondunud suurem osa Eesti lennu- ja langevarjuspordi huvilisi ning väikeleennukite omanikke. Asukoht on soodne ka turisminduse edendamiseks, sest ühelt poolt ei ole välisriikide erapiloodid tihti huvitatud maanduma tiheda liiklusega Tallinna Lennuväljale, kuid huvi korral on Raplast lihtne maismaad mööda edasi liikuda nii Tallinnasse kui ka Pärnusse. Teiselt poolt võimaldab Tallinna lähedus meelitada Raplasse lennuspordist huvitatud sise- ja välituriste.

Rapla lennuvälja eeliseks paljude teiste nõukogude sõjaväe lahkumise järel avanenud lennuväljakomplekside ees on see, et ta on juba pikemat aega kasutusel olnud väikeleennukite lennuväljana. Lennusportlaste hinnanguil ja Eesti Lennuspordiföderatsiooni kinnitusel on Rapla lennuväljal ideaalilähedased tingimused eri lennuspordialade (kergemootorlennukite lennud ja purilend, langevarjuhüpped, motodeltaplanerism, lend õhupalliga ja lennumodelisport) harrastamiseks. Lennuradadega väljak on avar ja ohutu. Siin pole reisiliiklust ega korraldata regulaarset kaubavedu, mistõttu pole karta, et ühed hakkaksid teisi segama. Lennuväli on Lennuameti poolt ametlikult sertifitseeritud kui kehtestatud liiklusohutuse tingimustele vastav. Vaba aja veetmise võimalustena saab lennuväljal pakkuda huvilende, langevarju tandemhüppeid ja tõsisematele lennundushuvilistele ka lennunduskoolitust.

Alates 2010. aastast on lennuväljal toimunud avalikud lennupäevad (suvised lennupiknikud), kus osaleb arvukalt pealtvaatajaid ja mida on kavas jätkata. Lennuvälja areng võimaldaks kohapeal pakkuda uusi töökohti lennukite hoolduses, turismis jm teeninduses, kuid selleks on vajalik lennuvälja infrastruktuuri väljaarendamine.

3.6. Infrastruktuur ja teenused

Piirkonda läbivad olulisematest teedest Rapla – Märjamaa ja lennuväljaga külgnev Hageri – Kodila – Kuusiku maanteed. Paljud teed on kruusakattega, kuid 2016. aastal paigaldati Hageri – Kodila – Kuusiku maantee kruusakattega lõigule mustkate. Lähim raudteejaam asub Kuusikult ca 8 km kaugusel Raplas, jaamas peatuvad Tallinn – Pärnu/Viljandi rongid. 2016. aastal on Rapla raudteejaamas plaanis raudteejaama piirkonna ehitustööd: Rapla Jaama tänava rekonstrueerimine (koos sadevetesüsteemidega), kergliiklustee ja jalgtee rajamine, autode ja busside parkimisvõimaluste korrastamine ja laiendamine, jalgrattaparkla, bussipaviljoni ja välisvalgustuse rajamine ning valvekaamerate paigaldamine. Iira külas asub väikelennukite ja hobilennunduse keskus - Rapla (Kuusiku) lennuväli.

Kuusiku alevikus ja Iira külas asuvad ühisvee- ja kanalisatsioonitrassid. Kiiresti arenevad internetitehnoloogiad pakuvad uusi lahendusi, kuid igale soovijale ei pruugi internet koju lähiaastatel veel jõuda (vähemalt mõistliku tasu eest).

Kuusiku alevikus asub uus kaasaegne avalike teenuste hoone, kus paiknevad Lasteaed Päkapiik Kuusiku rühm, Rapla Keskraamatukogu Kuusiku välisteeninduspunkt, päevakeskus (elanike kooskäimise ja vaba aja veetmise ruumid) ning avalik internetipunkt. Pargis asuvad palliplatsid, laululava. Elanike ja vallavalitsuse poolt heakorrastatud Kuusiku pargis on piirkonna kooskäimiskoht, park koos Vigala jõega kavandatakse üheks Rapla valla olulisemaks puhkekohaks. Väike kooskäimiskoht on rajatud Kuusiku-Nõmme külas.

Kuusikult ca 6 km kaugusel maakonna- ja vallakeskuses Raplas asuvad vallavalitsus, maavalitsus, bussijaam, raudteejaam, riigiasutuste esindused, lasteaiad, erilasteaed, gümnaasiumid, õpilaskodu, muusikakool, huvikool, kultuurikeskus, keskraamatukogu, laululava, spordihooned, terviserada, noortekeskus, hooldekeskus, päevakeskus, haigla, kiirabi, perearstid, eriarstid, hambaarstid, kirik ja kogudused, kalmistu, kauplused, pangakontorid, sularahaautomaadid, postkontor, turg, tanklad, autoteenindused, söögikohad, ööklubi, politsei, päästeamet jt teenused.

Mõnevõrra probleemne on bussiühendus Raplaga, eriti teatud kellaaegadel. Planeeritud on kergliiklusteed Rapla – Märjamaa ja Hageri – Kodila – Kuusiku maanteed ääres ning mitu jalgrattamarsruuti.

3.7. Elanikud

Kuusiku alevik on elanike arvult Rapla vallas suuruselt seitsmes asula ning Kuusiku kant on väikseim piirkond. Kuusiku alevikus elab 194, Iira külas 132 ja Kuusiku-Nõmme külas 21 inimest. Kandi elanike arv väheneb. Oluline inimeste väljaränne oli 1990ndate aastate algul – siis lahkusid peamiselt noored perekonnad - põhjuseks oli umbes 100 töökoha kadumine Kuusikul, sest instituudis oli suur koondamine 1993. aastal ja katsebaas lõpetas 1994-1996. aastal. Tähelepanuväärne on, et ajavahemikul 2005-2016 vähenes Kuusiku alevikus registreeritud elanike arv 71 võrra, samas kasvas Iira külas 18 ja Kuusiku-Nõmme külas 11 inimese võrra. 2013-2015 sündis kandi igal aastal keskmiselt 2,7 last, siia elama registreeriti keskmiselt 11,3 ja siit mujale elama 14,3 inimest aastas.

Kuusiku kandi elanike arvu muutus.

Asula / aasta	1970	1979	1989	1994	2005	2011	2016
IIRA					114	157	132
KUUSIKU	457	432	425	458	265	189	197 ⁴
KUUSIKU-NÕMME					21	31	32
Kant KOKKU	457	432	425	458	400	377	368

Kuusiku kandi elanike arv ja vanuserühmad (seisuga 01.01.2016, Rahvastikuregistri andmed).

kant / asula	Elanike arv	Osatähtsus valla elanikest (%)	Meeste arv	Naiste arv	Naiste osatähtsus (%)	Eelkooliealiste (0-6a) arv	7-15-aastaste arv	16-64-aastaste arv	65 ja vanemate arv	Eelkooliealiste (0-6a) osatähtsus (%)	7-15a osatähtsus (%)	16-64a osatähtsus (%)	65 ja vanemate osatähtsus (%)
Kuusiku kant	358	3,9	185	173	48,3	26	37	227	68	7,3	10,3	63,4	19,0
IIRA	132	1,4	68	64	48,5	11	9	88	24	8,3	6,8	66,7	18,2
KUUSIKU	194	2,1	98	96	49,5	14	26	119	35	7,2	13,4	61,3	18,0
KUUSIKU-NÕMME	32	0,3	19	13	40,6	1	2	20	9	3,1	6,3	62,5	28,1
RAPLA VALD KOKKU	9296	100	4374	4849	52,2	757	943	5828	1695	8,1	10,1	62,7	18,2

Rahvastiku koosseis Kuusiku kandis (Rahvastikuregistri andmetel):

- Naiste osakaal on meeste omast väiksem (naiste osatähtsus 48,3%, kogu Rapla vallas 52,2%). Naiste osatähtsus on aastatel 2005-2016 veidi vähenenud.
- Eelkooliealiste (0-6-aastaste) osatähtsus elanikest on 7,3% (kogu vallas 8,1%). Eelkooliealiste arv on aastatel 2005-2016 kolme võrra vähenenud.
- Alg- ja põhikooliealiste (7-15-aastaste) osatähtsus elanikest on 10,3% (kogu vallas 9,3%). 7-15-aastaste noorte arv on aastatel 2005-2016 16 võrra vähenenud.
- Tööealiste (16-64-aastaste) osatähtsus elanikest on 66,8% (kogu vallas 65,3%). 16-64-aastaste arv on aastatel 2005-2016 37 võrra vähenenud.
- 65-aastaste ja vanemate osatähtsus elanikest on 16,3% (kogu vallas 17,0%). 65-aastaste ja vanemate arv on aastatel 2005-2016 14 võrra kasvanud.

Järgnevatel aastatel on seniste suundumuste jätkudes tõenäoline elanike arvu langus, sest kahanenud on elanike arv kõigis vanuserühmades (välja arvatud eakad). Eripärane on ka naiste väike ja vähenev osatähtsus rahvastikust. Antud üldistus kehtib kandi kui terviku kohta, erinevates asulates on rahvastiku arengud üksteisest mõnevõrra erinevad. Kandi rahvastiku täpsem ülevaade ja võrdlus teiste kantidega on toodud arengukava lisades.

Märkus. Rahvastikuregistri andmed näitavad vastavale aadressile sissekirjutatud elanikke, mistõttu see ei näita iga kord inimeste tegelikku elukohta. Tegelikku elukohta andmeid on võimalik kasutada 2011. aasta rahva- ja eluruumide loenduse kohta.

3.8. Majanduslik olukord ja tööandjad

Kuusiku kant on väikeettevõtlusega piirkond. Piirkonnas on registreeritud 32 ettevõtet ja FIEt, neist 14 Kuusiku alevikus ja 14 Iira külas. Võib eeldada, et neist mingi osa reaalselt ei tegutse ning mingi osa ei tegutse kohapeal. Valla palgal on lasteaia ja raamatukogu töötajad. Olemasolevad ettevõtted ei suuda pakkuda töökohti kõigile elanikele. Paljud elanikud käivad tööl Raplas, ca 60 km kaugusel Tallinna piirkonnas ja mujal.

Põllumajandusuuringute Keskuse Kuusiku katsekeskuses töötab 12 inimest. Seal on aktiivselt kasutuses 100 ha põllumaad, katsete pindala on viimastel aastatel 30 ha. Kuusiku katsepõllud on Eestis hästi tuntud katsekoht. Kuusikul asuvad Eesti Maaviljeluse Instituudi pikaajalised katsed, mis on rajatud 1960, 1967 ja 1988 aastal. Populaarne on 2004 aastal rajatud mahekatse. Suur on sordivõrdluskatsete (riiklikud majanduskatsed) katselappide arv. Kuusikul on katsed kõigi enamlevinud põllukultuuridega. Üleriigilise tähtsusega üritus oli 2009. ja 2010. aastal toimunud „Viljeluspäevad“, mille korraldamisest võtsid osa paljud tuntud põllumajandusfirmad. Külastajaid oli mõlemal aastal ca 500 inimest.

3.9. Kandi elanike koostöö

Kuusiku kandis on registreeritud 8 mittetulundusühingut, s.h. Iira külas 4, Kuusiku alevikus 3. Neist osa moodustavad korteriühistud. Piirkonnas leidub mitmeid aktiivseid inimesi, kes korraldavad sündmusi ja igapäevategemisi eeskätt oma valdkonnas. Kuusiku rahva pikaajaline eestvedaja oli Ludmilla Käsper. Kuusiku alevikus on valitud külavanemaks Maarika Nurmsoo. Kuusiku-Nõmmel tegutseb MTÜ Kuusiku-Nõmme Külaselts. Kuusiku piirkonna kohta on üle seitsme aasta tagasi valminud arengukava.

3.10. Üldisest arengust

Kuusikult elanike arv vähenes oluliselt viimase kahekümne aastaga seoses suure hulga töökohtade kadumisega, mõisahooned on viletsas seisukorras ja pargiala vajab korrastamist, kuid kandi arenguks annavad võimalusi väike- ja hobilennunduse lennuväli, Põllumajandusuuringute Keskuse Kuusiku katsekeskus, Kuusiku Põllumajanduspark ning kavandatav puhkeala Vigala jõe ääres Kuusiku pargis koos Altveskiga. Puhkeala saaksid kasutada nii Rapla linna kui teiste piirkondade elanikud. Seetõttu saab Kuusiku tulevik olla paljuski seotud puhkemajanduse ja turismiga ning sellega seonduva teenindusega (nt toitlustus, majutus, lennukite hooldusteenused jms). Positiivsete arengute korral võib kandi elanike arv tulevikus senise languse asemel muutuda stabiilseks.

3.11. Kanti käsitlevad õigusaktid

Kandi elanike, maaomanike, ettevõtjate ja teiste siin tegutsejate jaoks kehtivad Eesti Vabariigi ning Rapla valla õigusaktid. Eesti õigusaktid on kättesaadavad veebiaadressil www.riigiteataja.ee, Rapla valla omad www.rapla.ee.

Rapla valla kõige olulisemateks arengudokumentideks on Rapla valla arengukava ja Rapla valla üldplaneering, mille abil kavandatakse ning suunatakse valla arengut kokkulepitud suunas. Üldplaneeringus on muuhulgas kirjas maade kasutamise ja ehitamise reeglid. Ülevaade elanike

tervisenäitajatest jm olukorrast ning olulised plaanid kantide ja külade jaoks on kirjas ka Rapla valla terviseprofiielis. Tähtsad on ka valdkondlikud (temaatilised) arengukavad, koolide, lasteaedade jt vallavalitsuse hallatavate asutuste arengukavad, kantide ja külade/alevike arengukavad. Kõigi nimetatud valla arengudokumentide koostamisel ja ülevaatamisel tuleb jälgida nende omavahelist kooskõla.

Külavanema valimise kord on kirjas Rapla külavanema statuudis. Mittetulundusühingute asutamise jm seonduva kohta on teavet veebiaadressil www.ngo.ee/teabekeskus.

4. Kandi probleemid ja vajadused

*Probleemid ja vajadused mõjutavad kohapealset elukvaliteeti. Probleemide lahendamiseks ja vajaduste rahuldamiseks kavandatakse arengukavas eesmärgid ja tegevused. Siin loetletud probleemid ja vajadused pandi kirja valdavalt vestlusringis ja arenguseminaril ning ei ole esitatud tähtsuse järjekorras. **Kaldkirjas on toodud lahendused, mis on teostatud või teostamisel.***

Seoses hõreneva ühistranspordiga, mis ei vasta elanikkonna vajadustele on esmatähis Kuusiku – Rapla kergliiklustee rajamine, kus oleks võimalik liikuda jalgsi, jalgratta, rulluisude ja lapsevankriga. Probleemiks on ka kaupluse puudumine, aga uue tee rajamisega oleks võimalik lihtsamini pääseda poodi, mis asub Raplas. 2016. aastal ei tunnetata kaupluse puudumist enam olulise probleemina, sest hea valikuga Rapla asub suhteliselt lähedal.

Probleemiks on samuti ühistransport, mis ei vasta elanikkonna vajadustele (eriti hommikuti Raplast Tallinnasse tööle jõudmise osas ja nädalavahetustel). **Laste transport Rapla Vesiroosi Gümnaasiumisse on saanud lahenduse.**

Osad teed on auklikud. Pärast vee- ja kanalisatsioonitööde lõpetamist jäeti teed ja tänavad korda tegemata. **Teid on osaliselt korrastatud.**

Kuusiku aleviku südames asub mõisakompleks. Kuid selle hooned lagunevad ja on muutunud kohati eluohhtlikuks. Hooned kuuluvad erinevatele eraomanikele ja kohalikul kogukonnal puuduvad võimalused selles küsimuses midagi ette võtta. **Endisele lasteaia ja raamatukogu hoonetele otsitakse uusi omanikke.**

Mõisapargi kordategemine. Keskkonnainvesteeringute Keskuselt on saadud raha pargi projekteerimiseks, mille alusel loodetakse tulevikus park korda teha. Parki ohustab liigniiskus. **Parki on külaelanike poolt ja vallavalitsuse abiga korrastatud, KIKist taotletakse toetuseid.**

Kuusiku alevikku kaunistab Vigala jõgi. Siin võiks asuda kaunis puhkeala. Selle plaani teostamiseks on vaja Vigala jõgi puhastada, rajada sild ja taastada Altveski pais. **Eraomanik on Altveski kalapaisu taastanud.**

Tühjalt seisev Kuusiku teadushoone (peahoone), hoone baasil oleks võimalik Kuusikule jälle töökohti tekitada. Piirkonnale oleks kasulik põllumajanduspargi ja katsekeskuse töö edasi arendamine. **Vald on müünud teadushoone eraomanikule, võimalik on seal ettevõtluse ja töökohtade teke.**

Ilmajaama krunt – kuulub vallale. Leida rakendus vana ilmajaama krundile, mis seisab hetkel tühjana. Võimalus arendada külakeskuseks. **Vald on müünud krundi koos hoonega eraomanikule, kes seda korrastab.**

Lennuväli – omanik vald. Lennuvälja rentnik on Rapla Lennuvälja MTÜ, kes rendib seda erinevatele klubidele. **Vald on valmistanud ette EL toetuse taotlemist, otsib jätkuvalt toetuseid jm võimalusi lennuvälja arenguks.**

Külakeskuse renoveerimine, olemas eskiisprojekt raamatukogumajale. **Kuusikule rajati kaasaegne hoone, kus asuvad lasteaiarühm, raamatute laenutuspunkt ja päevakeskus (elanike kooskõimiskoht).**

Noored emad, keda on Kuusiku kandis palju, pidasid üksmeelselt vajalikuks kaasaegse laste mänguväljaku rajamist. ***Uue lasteaia juurde rajati mänguväljak.***

Iira küla elanikud on arengu kavandamisel ja üritustest osavõtul Kuusiku elanikest passiivsemad.

Liiklus Rapla – Märjamaa maanteel on ohtlik, sõidukiirus Kuusiku teelõigul on 90+ km/tunnis. Ohtlik on teha vasakpöört ja ohtlik on ka põllutehnikaga üle tee sõit. Põllupargi külastajatele on ohtlik järsk parempööre ja vasakpööre. Sirgel teelõigul on tagant otsasõit väga tõenäoline. Sõidukiirus Kuusiku aleviku tänavatel on liiga suur.

Lasteaia hoone on amortiseerunud, selle rekonstrueerimine oleks hoone seisukorra ja muinsuskaitse nõuete tõttu väga kulukas, seetõttu on mõistlik uue asukoha leidmine. ***Kuusikule rajati uus hoone, kus asuvad ka kaasaegsed lasteaiaühma ruumid.***

Kuusiku aleviku kuivendus. Kuusiku aleviku kuivendus ehitati enne I maailmasõda. Süsteem oli osaliselt korrast ära, selle tõestuseks oli keldritesse tunginud vesi. Kuivendust kahjustati vee- ja kanalisatsioonitrasside ehituse ajal. Vajalik on uus asula kuivendussüsteem, mis juhib vee ära teadlaste maja juurest ja selle maja kõrvalt (vaba krunt), tiikide ümbrusest (mõisa kasvuhoone juures), mõisahoone ümbrusest.

5. Kandi väärtused

Oma väärtuste tundmine ja nende säilimisele kaasaaitamine on kandi eripära jaoks tähtis. Väärtusi nutikalt ja heaperemehelikult kasutades on võimalik kandis elu edendada. (Väärtused ei ole esitatud tähtsuse järjekorras.)

1. Kuusiku Põllumajanduspark
2. Lennuväli
3. Väärtuslikud maastikud Kuusiku mõisasüda (miljööväärtuslik) ja selle lähiümbruse kultuurmaastik (Kuusiku park) ning Vigala jõe lähiümbrus
4. Miljööväärtuslik ala Kuusiku-Nõmme külas asuv Kuusiku Altveski ala
5. Ilmajaam (üle Eesti tuntud, ka teatud talvede külmarekordid)
6. Kaitsealused loodusobjektid Kuusiku hoiuala ja Rebasekivi
7. Kaitsealused kultuurimälestised ja pärandkultuuriobjektid
8. Väärtuslikud põllumaad (hea boniteediga mullad)

6. Kandi tulevikupilt

Kuusiku kandi tulevikupilt on tema elanike vaade oma kandi tulevikule. Ühtlasi on ta kõige üldisemaks eesmärgiks ja ka kokkuleppeks. Ta lähtub tegelikust olukorrast ja võimalustest, seades sihi, millisena soovitakse näha oma kanti tulevikus. Visioon ongi selleks jõuks, mis liidab inimesed ühisteks jõupingutuseks.

Lennukas Kuusiku

Kanti iseloomustab turvaline ja loodussõbralik elukeskkond. Kohapeal on lasteaed, rajatud on laste mänguväljak. On hea ühendus maakonna keskuse Raplaga, välja ehitatud on Kuusiku-Rapla kergtee. Teed ja tänavad on korras. Vigala jõe kaldal asub korrastatud suurepärane puhkeala. Taastatud on kaunis mõisapark.

Välja on arendatud külakeskus.

Kuusiku kandi identiteedi loovad põllumajanduspark, katsekeskus, park, ilmajaam ja lennuväli. Kuusiku lennuväljast on saanud Eesti hobilennunduse keskus ja Rapla maakonna tunnusmärk. Rakenduse on leidnud „teadlaste maja“. See loob uusi töökohti ja annab võimalusi ettevõtlusega tegelemiseks.

7. Kandi arengueelistused

Arengueelistused kirjeldavad neid tegevussuundi, mis on kandis lähiaastatel olulisimad.

Arengueelistused

- Kuusiku mõisapargi areng koos Vigala jõe korrastamisega
- Uue lasteaia ehitus
- Laste mänguväljaku ehitus
- Külakeskuse ruumid
- Raamatukogu ja päevakeskuse säilitamine
- Teadlaste majale otstarbe leidmine
- Kuusiku mõisakompleksi lagunemise vältimine
- Rapla – Kuusiku kergliiklustee rajamine
- Lennuvälja areng
- Kuusiku põllumajanduspargi areng

8. Kandi eesmärgid ja tegevuskava

Eesmärgid on vajalikud kandi soovitud tuleviku ehk tulevikupildi saavutamiseks. Eesmärgid on püstitatud kandi probleemidele ja vajadustele lahenduste leidmiseks. Neil on seos ja kooskõla ka valla arengukava ning üldplaneeringuga.

Tegevuskava kirjeldab, kuidas kavatakse kant oma kokkulepitud eesmärgi tegevuste abil saavutada, loetledes üles tegevused, võimalusel nende elluviimise aja ja eestvedaja. Tegevuskava on ka juhiseks ja töödokumendiks kandi elanikele, kui nad asuvad arengukava ellu viima. Tegevuskava näitab muuhulgas kandi elanike jt osaliste valmisolekut oma eesmärgi saavutada. Mitmete tegevuste elluviimise aeg on lahtine ja võib muutuda, kuna rahastamise aeg pole selge või ei ole leitud konkreetset eestvedajat.

ÜLDINE EESMÄRK: Hea elukeskkond, kasvanud ühtsustunne ning suurem osalemine kodukoha elus ja arengus.

EESMÄRK 1. Suurem koostöö külavanemate, külade esindajate, Rapla Vallavalitsuse ja MTÜ Rapla Valla Külade Ühendusega.	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja	Elluviimise seis ja plaanid
Kandi esindajate osalemine MTÜ Rapla Valla Külade Ühenduse töös	X	X	X	X	X		MTÜ Rapla Valla Külade Ühendus	Toimib
Kandi noorte esindajate osalemine valla noortevolikogu töös	X	X	X	X	X			Praegu ei toimi, kandi noori on kutsutud osalema, aga huvilisi ei ole
EESMÄRK 2. Suurem koostöö kandi siseselt külade vahel ja naaberkantidega.	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja	Elluviimise seis ja plaanid
Ühisürituste korraldamine ja osavõtt ühisüritustest	X	X	X	X	X	EAS KOP, Leader	elanikud	
Talgute korraldamine	X	X	X	X	X	Leader	Külavanemad	Toimib teatud külades
Traditsiooniliste ühisürituste (jaanituli, külapäev jne) läbiviimiste	X	X	X	X	X	Fondid jt toetused		Toimib
Kantide vaheliste jalgrattamatkade korraldamine ja osalemine								
EESMÄRK 3. Elanikel on hea ülevaade kandis toimuvates sündmustest, plaanidest.	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja	Elluviimise seis ja plaanid
Külakoosolekute, arutelude korraldamine arenguplaanide	X	X	X	X	X		Külavanemad, vallavalitsus	Toimib regulaarne

Kuusiku kandi arengukava

arutamiseks ja tutvustamiseks								<i>külade esindajate ümarlaud</i>
Infostendide, viitade ja nimesiltide korrastamine, täiendavate vajaduste väljaselgitamine ja paigaldamine						Leader		<i>Süsteemset tegevust ei ole jõudnud toimuda, Kuusiku-Nõmme külaselts tegeles Leader projekti raames</i>
Kandi tegemiste tutvustamine Rapla Teatajas, valla veebilehel ja maakonnaportaalis www.raplamaa.ee	X	X	X	X	X		külavanemad	
Kandi arengut puudutavate plaanide ja tegevuste teavitamine sidusgrupile, külavanematele ja elanikele	X	X	X	X	X		Vallavalitsus	<i>Teavitamised külade ümarlauru, külade esindajate meililisti, külavanemate, vallalehe, kodulehe, Facebooki kaudu.</i>
EESMÄRK 4. Taristud on heas korras.	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja	Elluviimise seis ja plaanid
Rapla – Kuusiku kergliiklustee projekteerimine ja väljaehitamine							Maanteeamet / Vallavalitsus	<i>Tee on planeeritud Rapla Maakonna teemaplaneeringus, kuid väljaehitamise aeg ei ole teada. Ainult valla eelarvest ei suudaks seda teha</i>
Hageri – Kodila – Kuusiku kergliiklustee projekteerimine ja väljaehitamine							Maanteeamet / Vallavalitsus	<i>Tee on planeeritud Rapla Maakonna teemaplaneeringus, kuid väljaehitamise aeg ei ole teada. Ainult valla eelarvest ei suudaks seda teha</i>
Hageri - Kodila – Kuusiku maantee tolmuvabaks muutmine (lennuvälja juurest)							Maanteeamet / Vallavalitsus	<i>Tööd toimusid 2016. aastal</i>
Kuusiku - Palamulla maantee tolmuvabaks muutmine							Maanteeamet / Vallavalitsus	<i>Riigitee korrastamise aeg ei ole teada</i>
Kandi teede korrastamine valla	X	X	X	X	X		Vallavalitsus	<i>Toimib. Valla</i>

Kuusiku kandi arengukava

Teehoiukava alusel									<i>teehoiukava vaadatakse volikogu poolt igal aastal üle ja viiakse ellu vastavalt võimalustele</i>
„Lamava politseiniku“ paigaldamine Kuusiku alevikku								Vallavalitsus	<i>Vajadus tuleb läbi arutada ja kas see on mõistlik lahendus</i>
Tänavavalgustuse rekonstrueerimine ja täiendav rajamine								Vallavalitsus, Maanteeamet	<i>Iga-aastaselt toimuvad väikesed remondid. Suurem rekonstrueerimine võib tulla plaani lähiaastatel, kui on võimalik saada EL toetust</i>
Koostöö elektri pingeprobleemide lahendamiseks Eesti Energiaga	X	X	X	X	X			Külavanem, Vallavalitsus	<i>Toimib, kuid tõenäoliselt on vaja probleemsemad kohad kaardistada</i>
Lagunenud ja kasutusperspektiivita hoonete ja rajatiste („koleehitiste“) kaardistamine ja omanike poole pöördumine, ettekirjutised jm sanktsioonid	X	X	X	X	X	KIK jt		Vallavalitsus	<i>Kaardistamine on tehtud, keskkonnapetsialist tegeleb omanikega. Protsessid on aeganõudvad.</i>
Lennuvälja alale detailplaneeringu koostamine	X	X						Rapla Lennuvälja MTÜ, Vallavalitsus	<i>Praegu plaanis 2016-17</i>
Lennuvälja arendamine Eesti väike- ja hobilennunduse keskuseks	X	X	X	X	X			Lennuvälja haldaja, Vallavalitsus	<i>Plaanis on üle vaadata arengukontseptsioon</i>
EESMÄRK 5. Kandis on korras looduskeskkond	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja	Elluviimise seis ja plaanid	
Kuusiku mõisa pargi taastamine ja korrashoidmine	X	X	X	X	X	KIK jt fondid	Vallavalitsus, Külavanem	<i>2012-2014 on vallavalitsus taotlenud ja saadud toetust seitsmele KIKi Kuusiku pargi projektile (pargi hooldustööd, pargi väljaarendamise projekteerimine ja korrastamine 1. etapp).</i>	

Kuusiku kandi arengukava

									<i>Plaanis on lähiaastatel taotleda toetusi tööde jätkamiseks. Küllavanema eestvedamisel korraldatakse regulaarselt koristustalguid.</i>
Vigala jõe puhastamine ja korrashoidmine, suvise puhkeala rajamine						fondid	Vallavalitsus		<i>See on seotud Kuusiku pargi projektidega</i>
EESMÄRK 6. Kandis on tekkinud juurde uusi töökohti	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		Elluviimise seis ja plaanid
Ettevõtlussõbraliku keskkonna kujundamine	X	X	X	X	X		Vallavalitsus, kohalikud ettevõtjad		<i>See on laiem protsess, mis hõlmab ka laiemalt elukeskkonna korrastamist (sh haridus jne). Muuhulgas toimub koostöö kohalike ettevõtjatega, läbirääkimised mujal tegutsevate ettevõtjatega töökohtade loomiseks, planeeritud on ettevõtlusalasid, korrastatakse taristut.</i>
Ettevõtete tegevusvaldkondade ja kvalifitseeritud tööjõu analüüs									<i>Põhjalikumat analüüsi ei ole tehtud</i>
EESMÄRK 7. Küladel on hea ja toimiv ühendus kandi keskuse Kuusiku ja valla keskuse Raplaga.	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		Elluviimise seis ja plaanid
Probleemide ja vajaduste kogumine ning edastamine Rapla Vallavalitsusele	X	X	X	X	X				<i>2014. aastal küsis vallavalitsus seoses maakonna ühistranspordi hankega probleeme ja vajadusi, mis edastati ühistranspordi korraldavale Rapla Maavalitsusele</i>

Elanike reaalse te transpordivajaduste analüüs									<i>Põhjalikku analüüsi ei ole jõutud teha</i>
Läbirääkimised ühistranspordi korraldajate, rahastajate, transpordifirmade vahel	X	X	X	X	X			Vallavalitsus	<i>Läbirääkimised toimuvad, kuid põhikorraldaja on maavalitsus</i>
EESMÄRK 8. Elanike tervisenäitajad on paranenud.	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		<i>Elluviimise seis ja plaanid</i>
Koostöö tervisepäevade läbiviimise osas Vallavalitsuse ja Maavalitsusega	X	X	X	X	X		külavanemad		
Tervisedenduslikes projektides osalemine	X	X	X	X	X	fondid	külavanemad		
Läbi isiklike eeskujude ja asendustegevuste noorte suunamine eemale alkoholist ja narkootikumidest.	X	X	X	X	X		külavanemad		
EESMÄRK 9. Turvalisus ja elanike turvatunne on head.	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		<i>Elluviimise seis ja plaanid</i>
Koostöö turvalisuse tagamiseks politsei, vallavalitsuse, Naabrivalve jt-ga.	X	X	X	X	X		külavanemad		
EESMÄRK 10. Kandis on vaba aja veetmiseks ja kultuuritegevuseks vajalikud tingimused ja aktiivne osavõtt	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		<i>Elluviimise seis ja plaanid</i>
EESMÄRK 11. Kandis on sportimiseks vajalikud tingimused ja aktiivne sporditegevus	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		<i>Elluviimise seis ja plaanid</i>
Spordiplatside korrastamine						fondid			
EESMÄRK 12. Kandis on hariduse omandamiseks vajalikud tingimused	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		<i>Elluviimise seis ja plaanid</i>
EESMÄRK 13. Väärtuslikud kohad ja huviväärsused on heas korras ning tähistatud	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		<i>Elluviimise seis ja plaanid</i>
Kuusiku mõisa peahoonele rakenduse leidmine	X						Vallavalitsus		<i>Hoonele vallapoolset rakendust ei ole pakkuda. Hoone pandi müüki.</i>
Kuusiku endisele teadlastehoonele rakenduse leidmine	X						Vallavalitsus		<i>Hoonele vallapoolset rakendust ei ole</i>

Kuusiku kandi arengukava

									<i>pakkuda. Hoone on müüdnud uuele omanikule.</i>
Kuusiku Põllumajanduspargi edasiarendamine külastajatele atraktiivsemaks	X	X	X	X	X	Fondid jm toetused	MTÜ Kuusiku Põllumajanduspark		
Tähistamist vajavate kohtade väljaselgitamine									
Kohtade juurde viitade, siltide jm paigaldamine (s.h. kõikidele majadele sildid ja numbrid)						Fondid			
EESMÄRK 14. Kandi kodulugu ja sündmused on säilitatud	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		<i>Elluviimise seis ja plaanid</i>
Ajalooliste materjalide kogumine ja hoidmine	X	X	X	X	X				
Olulisemate sündmuste jäädvustamine	X	X	X	X	X				
EESMÄRK 15. Olulisemad teenused on säilinud	2016	2017	2018	2019	2020	Võimalik rahastamise allikas	Eestvedaja		<i>Elluviimise seis ja plaanid</i>
Läbirääkimised ja lahenduste otsimine olulisemate teenuste säilitamiseks	X	X	X	X	X		Vallavalitsus		<i>Toimub pidevalt, vastavalt vajadusele</i>

9. Arengukava teostuse jälgimine ja hindamine, arengukava muutmise

Arengukava muutmise ja uuendamise plaan on vajalik, et tagada kandi arengu planeerimise ja juhtimise järjepidevus. Arengukava teostuse jälgimine lähtub seatud tulevikupildist ja eesmärkidest. See on vajalik, et vastata küsimusele: kas meie kandi elu edeneb selles suunas, nagu on kokku lepitud? Jälgimise ja hindamise tulemuste alusel on vajadusel võimalik teha arengukavas muudatusi – täpsustada eesmärke ning kavandada täiendavaid tegevusi.

MTÜ Rapla Valla Külade Ühendus on küladepõhine sidusorganisatsioon, mis ühendab külasid oma esindajate kaudu. Antud MTÜ on tugi kohapeal, vahendades infot, teadmisi ja võimaluste piires ka raha. MTÜ üldkogu valib MTÜ-le teatud aja järgi uue juhtorgani - juhatuse, mis koosneb iga kandi esindajatest. MTÜ koos Rapla valla külade esindajate ümarlauaga korraldab ka kantide arengukavade teostuse jälgimist, hindamist ja muutmist.

Kandi arengukava muudetakse reeglina iga kahe aasta tagant, vajadusel sagedamini. Kandi arengukava *tegevuskava* vaadatakse üle samaaegselt valla arengukavaga. Valla arengukava muudatused kinnitab volikogu reeglina hiljemalt 1. oktoobriks. Kandi arengukava teised osad vaadatakse üldjuhul üle vähemalt kord nelja aasta jooksul, siis hinnatakse põhjalikumalt ka arengukava elluviimist.

Pikema aja (kuid üldjuhul mitte varem, kui iga nelja aasta) tagant on vajalik koostada kandile uus arengukava. Võimalusel on mõistlik koostada uus arengukava valla teiste kantide arengukavadega koos. Arengukava koostamiseks on vajalik läbi viia avalikult välja kuulutatud koosolekud.

Enne uue arengukava kinnitamist ning kinnitatud arengukavasse muudatuste tegemist tutvustatakse arengukava ja muudatusi lisaks kandi elanikele jt huvilistele ka vallavalitsuses ja vallavolikogus. Uue arengukava ja varem kinnitatud arengukava muudatused *kiidab heaks* kandi esinduse ettepanekute põhjal *MTÜ Rapla Valla Külade Ühendus koos Rapla valla külade esindajate ümarlauaga*. Uue arengukava ja varem kinnitatud arengukava muudatused *kinnitab Rapla Vallavolikogu* valla arengukava lisana.

Kinnitame:

..... 24.04.2012
Tiit Tammsaar Ülle Rüüson
MTÜ Rapla Valla Külade Ühendus juhatuse esimees Seltsingu Rapla Valla Külade Kogu juht

..... 24.04.2012
Kätlyn Mäe
Sidusgrupi liider

..... 24.04.2012
Vahur Tarkmees
Projektijuht TipTop Konsulendi OÜ

10. LISAD